

ปาฐกถาพิเศษ
ในการอภิปรายทางวิชาการ เรื่อง
พระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
โดย ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์
ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๑
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรียน อธิการบดี และผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ผมมีความภาคภูมิใจอย่างยิ่ง ที่อธิการบดีกรุณากำหนดหัวข้อบรรยายอันเป็นสิริมงคลแก่พวกเราทุกคน เรื่องที่เกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น คนไทยทั้งมวลต่างสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม และทราบดีเกือบทุกเรื่องที่พระองค์ทรงปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม แต่เรื่องที่ทรงห่วงใยและห่วงหาอาวรณ์ภาษาไทยนั้น ยังมีผู้รู้ไม่กว้างขวางนัก จึงเป็นโอกาสเหมาะที่เรานำเรื่องนี้มาพูดกัน เพื่อแผ่พระบารมีให้ไพศาลสืบไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ของประเทศไทย พระองค์เสด็จขึ้นครองราชสมบัติอย่างกะทันหัน ในขณะที่ยังทรงพระเยาว์ แต่ด้วยพระอัจฉริยภาพและพระหฤทัยที่ทรงพระเมตตาอย่างยิ่งแก่ปวงประชาราษฎร ทำให้ทรงเป็นประมุขที่ประชาชนทั้งประเทศจงรักภักดีอย่างจริงใจ ด้วยพระราชจริยาวัตรที่งดงาม ด้วยพระสติปัญญาเฉียบแหลมและสุขุมคัมภีรภาพ ด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกลและด้วยพระวิริยะอุตสาหะที่ไม่เคยทรงทอดทิ้ง ได้พระราชทานพระบรมราชนุเคราะห์แก่พสกนิกร ทั้งในยามปกติและในยามที่ประสบภาวะคับขันครั้งแล้วครั้งเล่าเสมอมา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชสมภพในประเทศสหรัฐอเมริกา และทรงเจริญวัยในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทรงรับการศึกษาในโรงเรียนของชนต่างชาติ ทำให้ต้องทรงใช้ภาษาต่างประเทศตลอดเวลา แต่ด้วยความที่ทรงมั่นอยู่ในความเป็นคนไทย จึงมิได้ทรงทอดทิ้งภาษาไทย เหมือนเด็กไทยที่ไปเติบโตใน

ต่างประเทศหลายคน ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าได้ทรงศึกษาภาษาไทย ทั้งในการมีพระราชดำรัสและการทรงพระอักษร ได้อย่างดี

จนสามารถทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง พระราชานุกิจรัชกาลที่ ๘ พระราชทานให้พิมพ์ในการพระราชกุศล ๑๐๐ วัน พระบรมศพ พระบาท สมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้ ขณะนั้นมีพระชนมายุเพียง ๑๕ พรรษา เป็นเวลาที่ยังทรงศึกษาอยู่ ณ ต่างประเทศ ทั้งยังเป็นเวลาที่เพิ่งทรงรับพระราชภาระเป็นประมุขของประเทศใหม่ ๆ พระราชนิพนธ์เรื่องนี้เป็นหลักฐานอย่างดีที่สุดที่แสดงให้เห็นถึง พระอัจฉริยภาพทางภาษาไทยของพระองค์ เพราะทรงใช้ภาษาที่ถูกต้อง สั้น กระชับ กระชับชัดเจนและไม่มีข้อบกพร่อง

แม้ว่าทรงมีพระราชกิจมากมายที่ต้องทรงปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย ว่าเป็นภาษาของชาติเป็นวัฒนธรรมสำคัญที่จะต้องทำนุบำรุงและรักษาไว้ให้ดี ทรงหวังไว้ว่าคนไทยจะไม่สนใจศึกษาภาษาไทย และไม่รักษาภาษาไทยไว้ให้ยั่งยืนตลอดไป จึงได้พระราชทานทุน อานันทมหิดลให้นักเรียนไทยได้ไปศึกษาค้นคว้าภาษาไทย และภาษาบาลี สันสกฤต ในชั้นปริญญาเอกหลายคน เพื่อให้มีการวิจัยพัฒนา และสืบทอดภาษาไทยต่อไป พระองค์ทรงหวังไว้ และทรงปรารถนาเมื่อ สื่อมวลชนและคนทั่วไปใช้ ภาษาไทยผิดๆ จึงเสด็จไปทรงร่วมอภิปรายเรื่อง “ปัญหาการใช้คำไทย” กับชุมนุมภาษาไทย ของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๐๕ นับถึงวันนี้เป็นเวลา ๓๕ ปี พอดี พระราชดำรัสที่พระราชทานในวันนั้น แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ทรงสนพระราชหฤทัยในภาษาไทย ทรงเฝ้าสังเกตการใช้ภาษาที่ปรากฏทางสื่อมวลชนอยู่ตลอดเวลา ทรงเข้าพระทัยลักษณะของภาษาไทยอย่างถ่องแท้ และเห็นความสำคัญของภาษาไทยเป็นอย่างยิ่ง ดังที่มีพระราชดำรัสว่า “ประเทศไทยนั้นมีภาษาของเราเองซึ่งต้องหวงแหน เราโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้” และ “ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือเป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็น อย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่สวยงามอย่างหนึ่ง เช่น ในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาเอาไว้ให้ดี”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสังเกตเห็นการใช้ภาษาไทยที่ผิดๆ และมีพระราชวินิจฉัยว่า เป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไข ดังที่ได้มี พระราชดำรัสว่า “**ปัญหาเฉพาะในด้านรักษาภาษานี้ก็มีหลายประการ อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในทางออกเสียง คือให้ออกเสียงให้ถูกต้อง ชัดเจน อีกอย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในวิธีใช้ หมายความว่าวิธีใช้คำมาประกอบเป็นประโยค นับเป็นปัญหาที่สำคัญ**” ในการทรงอภิปรายที่คณะอักษรศาสตร์ในวันนั้น ได้ทรงยกตัวอย่างคำที่ออกเสียงผิด ใช้ผิดกันโดยทั่วไปพระราชทานด้วย

การอภิปรายเรื่อง **ปัญหาการใช้คำไทย** ในวันนั้น ทำให้มีการพิจารณายกย่องและพระราชทานรางวัลใบโพธิ์ทองคำแก่ผู้ที่ใช้ภาษาไทยทางสื่อมวลชน และออกเสียงภาษาไทยถูกต้องชัดเจน ต่อมารางวัลนี้ได้ เปลี่ยนไปเป็นรางวัลพระเกี้ยวทองคำ โดยคงรักษาจุดมุ่งหมายของการมอบรางวัลไว้ตามเดิมทุกประการ ผู้ที่ได้รับรางวัลในครั้งนั้น มีทั้งผู้อ่านข่าว นักร้อง ดารา และผู้พากย์ภาพยนตร์ การที่ชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จัดการมอบรางวัลใบโพธิ์ทองคำนั้น ก็เพื่อสนองพระราชประสงค์ ที่ทรงห่วงใยภาษาไทย ผลจากการมอบรางวัลในครั้งนั้น ได้ทำให้สื่อมวลชน ทุกแขนง ไม่เฉพาะแต่สื่อทางวิทยุและโทรทัศน์เท่านั้นที่หันมาสนใจปรับปรุง การใช้ภาษาไทย แม้ นิสิตนักศึกษาก็สนใจวิเคราะห์ปัญหาการใช้ภาษาไทยมากขึ้น ดังปรากฏในงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาปัญหาการใช้ภาษา ซึ่งมีจำนวนมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ข้าราชการและผู้ที่ได้เฝ้าใกล้ชิดกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต่างทราบกันดีว่าพระองค์ทรงสนพระราชหฤทัยในการที่จะรักษาภาษาไทยให้ถูกต้อง ทรงสนพระราชหฤทัยในการใช้ถ้อยคำของสื่อมวลชน ภาษาของนักการเมือง และภาษาของผู้ที่เข้าเฝ้าทุกคน แต่ด้วยเหตุที่ทรงมีพระเมตตาอย่างยิ่งจึงไม่เคยมีคำตำหนิจากพระองค์ เหาที่ข้าราชการจะได้ฟังก็คือ การมีพระราชดำรัสสั่ง ซึ่งทำให้จดจำไปเล่าต่อ ๆ กัน เช่น ตัวอย่างการใช้ราชาศัพท์ผิดบ้าง การใช้คำลักษณนามไม่ถูกต้องบ้าง การใช้ศัพท์บัญญัติ หรือคำแปลแปลก ๆ จากภาษาอังกฤษบ้าง

พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยมีปรากฏอยู่เนืองๆ ที่ทรงแสดงความกังวลห่วงใยการใช้ภาษาที่ผิดพลาดของคนทั่วไป มีพระราชประสงค์ให้คนไทยรักษาภาษาไทยและใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น พระบรมราโชวาทซึ่งได้พระราชทานแก่บัณฑิตของจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร เมื่อ

วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๐๒ ก็ทรงฝากให้นิสิต บัณฑิต และอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ช่วยกันรักษาและส่งเสริมภาษาไทยดังความตอนหนึ่งว่า “ในปัจจุบันนี้ปรากฏว่า ได้มีการใช้ถ้อยคำออกจะฟุ่มเฟือย และไม่ตรงกับความหมายอันแท้จริงอยู่เนืองๆ ทั้งออกเสียงก็ไม่ถูกต้องตามอักขรวิธี ถ้าปล่อยให้เป็นดังนี้ ภาษาของเราก็มีแต่จะทรุดโทรมชาติไทยเรามีภาษาของเราใช้เองเป็นสิ่งอันประเสริฐอยู่แล้ว เป็นมรดกอันมีค่าตกทอดมาถึงเราทุกคน จึงมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาไว้ ฉะนั้น จึงขอให้บรรดานิสิตและบัณฑิต ตลอดจนครูบาอาจารย์ได้ช่วยกันรักษา และส่งเสริมภาษาซึ่งเป็นอุปกรณ์และหลักประกันเพื่อความเจริญของประเทศชาติ”

เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ ได้พระราชทานพระราชดำรัสแก่คณะบุคคลที่มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายชัยมงคล ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาแสดงความห่วงใยในการเปลี่ยนแปลงของภาษาไทย ที่เป็นไปอย่างไม่น่าพึงประสงค์ว่า “นอกจากนั้นมีการเปลี่ยนแปลงของ วรรณยุกต์ เสียงจะสูงขึ้นไปเรื่อยๆ เสียงโทกลายเป็นเสียงตรี เสียงตรี กลายเป็นเสียงจัตวา เลยทำให้ฟังดูแปลก”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นความสำคัญของภาษาไทย ว่าเป็นเครื่องแสดงความเป็นเอกราช และความมั่นคงของชาติ เป็นสมบัติ และเป็นมรดกที่บรรพบุรุษสร้างสมไว้ให้เรา จึงเป็นหน้าที่ที่เราจะต้องรักษา และสืบทอดต่อไปให้ลูกหลานไทยให้ดีที่สุด การที่เราทุกคนจะช่วยกันศึกษาภาษาไทย ระมัดระวังการใช้ภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นการออกเสียง การใช้คำให้ถูกต้องความหมายและถูกหน้าที่ การใช้คำให้เหมาะสมแก่บุคคล แก่กาลเทศะ และตามวัฒนธรรมไทย หรือการใช้รูปแบบประโยคตามโครงสร้างประโยค ภาษาไทย ย่อมเป็นเครื่องแสดงความรักดีต่อชาติ

เป็นการตอบแทนบุญคุณ ของแผ่นดิน และเป็นการสนองพระราชปณิธาน

ในอันที่จะรักษาความมั่นคง และเอกลักษณ์ของความเป็นชาติทั้งสิ้น จึงใคร่ขอให้ทุกท่านจงตั้งใจทะนุ บำรุงภาษาไทยของเราให้ดีและยั่งยืนสืบไป
